

ҮЕНИН НЕГЕЛДЕЗИНГЕ ДУУШТУР

қ коллективи бұ-
қартырынче, деп-

МУРНАКЧЫ ДУРЖУЛГАНЫ АЖЫГЛААР

ныын бидеткин,
чылдарда заводх
шкитнде 10 миллион
азты болбаазыра
аппараттары бү
ирин шигээдэл
уцанын хей кы
мы кол фермалар
ре хевирлеринден
рэр.
магистральдыг таз
харынга херог
р кылыр № 19
изин чартылганы
иска хуусаа шитин
программалаттынган
дыг бидик ылавы
оантары элпет тур
дукциянын чаа хе
слетизэринге амгы
ажалзын ажилдап
беш чылдыг дур

жылышымыга деп-
на 200 ажыг дери-
гини икпестериди
Ос-к-н-ле кады
савалга маши-
назымыга будур-
ларымыга савалга
ажыглары улу-
гаги,
крайнер цегини
уугалгы токар-ка-
комсомолчу Вик-
тор станок башка-
кранниң «чекпеиз»
КОВТУН фотоу.
фототехникказы.

ЧЕГЛЕР ДЫНГАН

күмбүзүндөгү ош
кучмалынын көргөн
ырыгын СЭКП рый
бюрозунга баз
Мал чөмөрүнүн
ни чедир органи
турары дээр со
ектору Ю. А. Кле
олгаш В. И. Шер
гош партияни хем
нааган.

керде мал чөмө
летелинде байдал
Белеткэн мая
ниң хемээли ху
тона ажып ту-

емкериңиң Белет
тпес чорудуп ту
дугайында баз

хүмүүнлэг харьцангуйтайгаар рачууц-
кодээ ажиллагсийг
эргэлтэлэн ил-
Э. О. Саяа чо-
рныда бичигт тура-
а: «Мал чөмрийн
хүтгэл хожууд тун
олуудад ларлаа
шын. Төс-Хөмний
а дөвсгэрээр
ерийн ажилыг баг-
ааруудад. Ракоукуу
агуу Төдийнхн Кад-
а, Улуу-Хөмнийх
а, ыдмдхн хостууа
агуу совхозтарынхн
а, Сүт-Хөлдө, ыдмдхн
а, ыдмдхн массалын
а, ыдмдхн хиргэн. Ав-

369 тонна ситген бө-
нгей,
емжериниң белет-
269 кижжи ажылдаа
лал чеммери бө-
планын район куу-
дээш бугу-ле хем-
и еп, боттандыра-
үштү улам мөөмө

4. август 9.

4. август 9.

«КҮШ-АЖЫЛДЫҢ ХООЧУНУ» МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлы

Улус ажил-агыйында үр чылдарда ак сепкилди күш-ажылды үнөп көргөнгө дем-дээ кылдыр ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң өмүндө «Күш-ажылдык хоочуну» медаль-биле шаңнаар болза:

КЫЗЫЛ ХООРАЙДАН
Виктор Петрович Баранов — хооруксомуңуң сактөө кылдыңгы эргелекчи.
Василий Ламажикович Биче-оол — Куренинги Кызылда педагогика институтунуң кафедра эргелекчизиниң хүлээлгизин күсөдиг турар.
Виктория Яковлевна Боргер — Тыва АССР-ниң Иштики хөкүмат министрствозунуң политикалык медресетчи.
Зинаида Тимофеевна Васильева — Кызылдың алты заводун күш-ажылды эргелекчи.
Людмила Ивановна Гиро — республиканың кирип өөренир болгаш бот-өөрөдигилик школанын башкысы.
Людмила Владимировна Гуркова — республиканың «Росторгторг» баазанын директору.
Нина Ивановна Давыдова — республиканың «Тувасельхозхимия» бугурулга каттыжышканын уруг агроному.
Татьяна Николаевна Друж-

нина — «Тыва автоорук» бугурулга эргелекчизиниң килдис начальниги.
Алексей Чонанович Диртий-оол — Тывааның проблемачу-лелинги инструктору.
Людмила Федоровна Евсеева — № 10 сес чыл школанын башкысы.
Агния Афанасьевна Зайцева — СЭПК обкомунуң партиялык организастыг ажилдар килдисиниң эргелекчизиниң оралкычы.
Татьяна Васильевна Залан — № 2 эл-септи кижизидикчи башкысы.
Ксения Петровна Зубкова — республиканың туберкулезка уугу диспансериниң эмчилик уугу сестреси.
Павел Алексеевич Кириллов — «Востоксипиловодхоз» институтунуң тыва салбырын чыгаргычы.
Галина Александровна Курочкина — республика эмчелгизиниң чол бугуларчы.
Эльмира Викторовна Лоба-чева — Тывааның Алты эргелекчизиниң инспектор-провакору.
Тыва АССР-ниң Дээди
Тыва АССР-ниң Дээди
Кызыл хоорай,
1983 чылдың июль 24.

Келир чылын бугу делегей-ниң депшигелги хой-интиги-биле кады Герман Демократ-тик Республика немец проле-тарияттың баштыгызы, фа-шизмге уугу чалбыштыг де-миселчи Эрст Тельманын төртүтүнгенден бээр 100 чы-лын демдегел эрттирерине белеткенип турар.

ЧУРУКТА: немец аныктар-нын социалистгик элчилеги кыйгырым-биле «Тельман вах-тазына» туруп турар бугу анык олодор болгаш кыстар дээр хынка комбинаттың карбыд чегиниң бригаданын хүлээл алган социалистгик хүлээлгелерни күсөдир дээш ажилдап турары.

АДН — СЭТА-ның фотозу.

ЧЕР КЫРЫНГА ТАЙБЫҢ ДЭЭШ

Совет Экилели ядролуг чеп-секти ууттары дээш иде-кейде демиселги турар. Эске күрүнелер-биле дугуружу-кун чедип алдынган таварыл-гада ядролуг боо-чепсекти ду-журине кандыг-даа үеде кириптеринге ол белен. Атом-нуг бомбалашкындардан кара-жадап, когааннар органи-зацияларының япон чөвүлели-ни кыйгырынга М. С. Горбачевтүң харызын кол-коп япон солуннар «Совет Экилели ядролуг шенелдер-ни болдурбас!» деп база дагын чугалап тур» деп эг-лериниң аядада парлаан. Боо-чепсектерин улам ийкей эн-дере бүдүрерин болдурбас-кын херээнге чугула базым кылдыр ССРЭ ядролуг бугу ча-зылдырылганын соксадир дээш шиптирлиг туржуп ту-рар деп, «Июмун» солун демдегелди. Дуйн соондагы бугу он-он чылдарың дугу-зунда политиказы чепселе-нишкенин дугурулганын чо-рудулганын моонда болуп келген АКШ-тың администра-циязы совет уугуткучу эң шыгымы буруу шапкан. «Ядро-луг бомбалашкындардан кара-жадап, когаан кара ча-гыч чурт болуп Япония ядро-луг чепсекти турбазының үш

принципке үндээлгиз, ядро-луг боо-чепсектерин уут-кайгырыч чүктүлдү кыйгырт салыр ужурул» деп, «Майни-ти» солун айткан. Японияны ядролуг чепсекти турбазының үш принципни М. С. Горбачев таарымчалыг кылдыр үнөп көргөн деп, «Асах» солун бижээ. Ийчелээжок Японияны америк ядролуг база болду-ларының күштөлип орап орал-дажышкындарын ССРЭ херекке албайн барып шыда-зын ол демдегелди.

Совет Экилели ядролуг да-йынны эгелезени совет уугу-ткучу айткан, ССРЭ ядролуг чепсекти бир дугавында анык-лаас деп хүлээлгизин бо-дунга алганын сагындырган деп, «Вашингтон пост» солун бижээ. Ядролуг шенелдер-ниң хоорун дээш бодунуң шип-тирлиг боттук харымын бээр-инче Москва база катеп кый-гырган болгаш ядролуг чеп-секти АКШ база өскө-дөа кү-рүнелер ядролуг чазылдырыл-ганын моон ийкей кылбазы-нар, ол чорук ядролуг чеп-секти шенелдерин бүрүн болгаш бугу-инти хоорун дугу-лайында делегей херээзин ча-рып алырынга таарымчалыг байдалдар тургузар ийкей деп бодадым ийергейлээ.

Америк конгресстин дыйа хой кенигинери чаз совет экилелин улам ийкей эн-дере бүдүрерин соксадирине утлган уугу болгаш чугула базым кылдыр үнөп турар. «АКШ совет саналды бугу кичээлге-биле көөр болгаш Хиросима-ны бомбалаанын 40 чыл ою ядролуг кангыс талыг дегиделди чедип алыр дээр чү-дөк-бужар орадажышкыны үзүрине эңне таарышкан үе болган турар ужурул» деп, төлөөлөкчүлөр палатанын кен-жигүү Т. Дауни меддегелди. Совет Экилелин соксадирин бугула чүдүлдүр Каттышкан Штаттарга багы болуп кыл-дыр Вашингтонун санал тура-ры сепкиле харадаңчыг-дыр. «Совет санал» хандыр ажи-лаар ужурул боттук арга-дыр деп, төлөөлөкчүлөр палатанын даштыкы херектер тала-зы-биле комитетиниң дегдэзы

ТАЙБЫҢ ШИИТПРЛЭЭР ДЭЭШ

МАНАГА. [СЭТА]. Рейган-ның администрацияның агрес-сик политиказы болгаш эге-рескишиктери Топ Америка-га тайбын таарыштыргалаар оруука кол моонда болуп турар деп, Никарагуанын даш-тыкы херектер министрлиги хүлээлгизин күсөдиг турар Виктор Уго Тиноко меддегелди. Контодор бөлүгүн «Тайбын» активизиниң чүдүрерин АКШ херек кырында сагип, күсөт-кен таарыштыргалаар, чүгө-ле ынчаарда, Топ Американы а-тыртылганын чогумчалыг кыл-дыр шиптирлеп болуп деп, парлалга конференциязыга ол онзалеп демдегелди.

Мансанильо хоорайга Ника-рагуа-биле чугалажышкыны-ниң солтунуна Каттышкан Штаттарны катеп экирчи-ке утлган Контодор бөлүгүн күженишкенин уругу-лээр эргелек чугулазын В. Уго Тиноко айткан. Ника-рагуанын болгаш АКШ-тың аразына ол хоорайга моон мурунда эгелзэн турган чу-галажышкындары Вашинг-тон өжөгөзүсүскен бугу-дөгө билдингир.

Топ Америкада дүшүрүлгү болгаш айылдыг байдалды тайбын шиптирлээрине чаа-га сепкилдиг чүктүлүн база катеп ийергейлээ Никарагуа-ның таарымчалыг туржуп Контодор бөлүгүн Манагуага катеп чоран делегациязы бе-дик-биле үнөлдү. Никарагуа-

нык чааза-биле чогумчалыг чугалажышкындар-биле хол-баштыр сепкил ханышкынын Мексиканын, Колумбияны, Ве-несуэланын болгаш Панаманын даштыкы херектер министрли-гиниң оралкычылар ийергей-лээ. Контодор бөлүгүн тай-бын инкитизаларын Никара-гуанын чааза деткэн болгаш ол бөлүктүн ажилдыг кылга-ны Топ Америкага тайбын болгаш кады ажилдажы-ла-нык атызынга ат салырынга беленин ийергейлээ.

Никарагуанын болгаш Кос-та-Риканын аразында кызы-гаарда дүшүрүлгү байдалды АКШ-тың Топ разведка эрге-лелин сепкил сепкил дээр-бечилер өсөткөн, ынчаарга ол байдалды чугалажышкыны-нарын аргазы-биле дүргө таарыштыр шиптирлээриниң эргелек чугулазын делегация-ны кенжигүнери Никарагуага барып чоран үезинде онза-лап демдегелди.

Никарагуанын болгаш Кос-та-Риканын аразында чөрдүзүн өсөдүр, үк чөрдүзүн ынаар хой шериглерин чору-дарыга ажилгаар дээр Рей-ганниң администрациязын ора-дажышкындарыга уугу-ла-нышкынын демдез кыл-дыр АКШ-тың хой-интиги болгаш шажын-чүдүлгелги ажилдажышкындары бугу шы-дамкыны, ынчалзажок ботта-рыга айылдыг базыны кы-

АДН — СЭТА-ның фотозу.

ПРЕЗИДЕНТИЛЕРНИҢ ДЕКЛАРАЦИЯЗЫ

БОГОТА. СЭТА-ның корреспондентиз Г. Кокутун да-мичканы: Колумбияны, Па-наманы, Уругвайны прези-дентилериниң ужуражышкыны Колумбияның Корталес хо-орайында болган. Нды кылган декларацияны ужуражышкы-нының үезинде хүлээл алган болгаш Топ Америкада чөрдү-зүн байдалды Контодор бө-лүгүн «Тайбын» активизиниң о-ло регионун чүрттарың ча-зактары дүргө-не күштүг болдурбас дегенде, күш-дү-сөдириниң аргазы-биле поли-тиктиг үндөзгө таарыштыр шиптирлээриниң эргелек чугу-лазын ында айткан.

Ийн чурттарын аразында маргалдагы айтырлыгы со-рулга-биле АКШ-тың болгаш Никарагуа-ны аразында эгелзэн болгаш Вашингтонун ара соксатканы чугалажышкындары катеп эгелзээрине АКШ-тың болгаш Никарагуаны декларацияда кыйгырган. Топ Америкага тайбын хандырыныне кара чыгыш сын орук — ол дээр-ге политиктиг чугалажышкыны-нарын аргазы дээрзин доку-ментиде онзалеп демдегелди.

Латин Американын чурт-тарың даштыкы күрүнелерге төлөө өрөшкөзү ол чур-тарың экономикалыг болгаш социал жөүгүлгөзүн моон-дактан турар деп, Панаманың, Уругвайны болгаш Колумби-яны президенти Рейган мед-дегелди. Латин Америка чурт-тарың даштыкыны бараннар-ны үндүр сөдиргизин шипти-рлээр шиптирлээр олар негези. Политиктиг чугалажышкыны-нарын моондагыныне бол-гаш Латин Америка чурттары-ның бүрүн эргезин божаң-дырыне утлган кандыг-даа хөдөлүшкыни-биле эптежи-к болбазын документиде ийер-гейлээ.

РЕЙГАННЫҢ ПАРЛАЛГА КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

ВАШИНГТОН. [СЭТА]. Пре-зидент Р. Рейган парлалга кон-ференциязын эрттирген бол-гаш америк стратегия чепсак-терин улам ийкей эн-дере бү-дүрерин болгаш бодунуң «ылдыс дайындарының» про-граммасын дүшүрүсүсөткөн чепсак-терин тургузарын негеп чу-гаалган.

Совет Экилелин сепкил-сепкил АКШ чүгө хүлээл албасыз ба-за ядролуг чепсекти шенел-дерин соксадирин чүгө ка-ды чарлавазын деп айты-рыны парлалга конференция-зын үезинде салган. Совет саналды хүлээл алырында Каттышкан Штаттар ядролуг шенелдериниң Совет Экилелин-ден укен үш хуу хой чорут-кан болуп турар.

Бодунуң ядролуг чепсакте-рин улам-на чартырыне, шенелдерин уламчылганын, боо-чепсектерин эн-дере бүдү-рерине АКШ-тың админист-рациязын утланышкыны ядролуг шенелдерин сокса-дыр болгаш бүрүн хоорун дугу-лайында совет саналдан пре-зидент Рейганны ойтала-ны херечилеп турар.

Парлалга конференциязы доозулган сөвүндө Ак ба-жыңның тускый төлөөлөкчизиниң кылган болгаш Р. Рей-ган болгаш кандыгыл деп ай-чылыг Рейган харылап ча-даш, шиптирлеп «Билбес мен, билбес мен» деп меддегелди. Бо айтырыны оон ийкей чу-гаалажып көөрүнд Рейган

ЛИВАН КОМПАТИЯНЫҢ МЕДЕГЛЕЛИ

БЕЙРУТ. [СЭТА]. Ливан ком-мунист партия медегел кылган болгаш араб чурттар-нын күрүнелер болгаш ча-зактар баштыкыны онза-га чөвүлөл хуралын Каса-блякага чылдырар дугайында саналды шүгүмчүлдү. Чоокчу Чөв чүгө америк төргиделди бижылгаар со-рулга-биле Вашингтонун айт-тышкынын өзүлгөр араб ре-акция ындыг орадажышкыны кылды турар-дыр деп, ЛКП ТЧ-ның политбюроунуң медегелди айткан. Пале-стинаның араб чоңунуң дүрүм өзүлгөр эргелерин, оок иш-

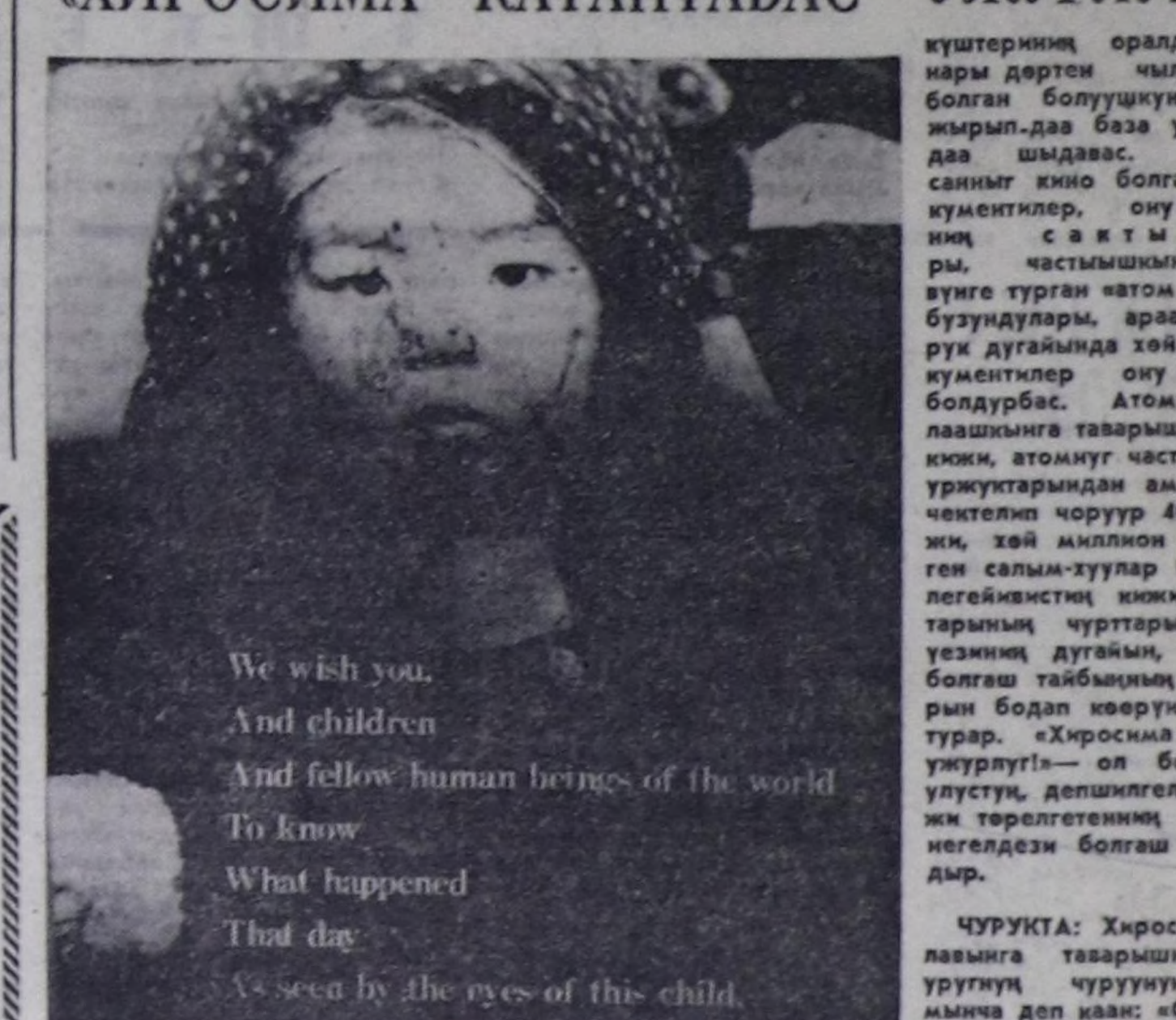
тинде бодунуң хамаарышпас күрүнезин тургузуп алыр-гезин казырын араб реак-ция болгаш империалистер орадажып турар. Касабля-кага ужуражышкыны эртин-гер болза, Чоокчу Чөв чүгө америк шериг холгаар-лашкыны улам-на күштө-лдеринге чедирер, ол дугу-лай америк шериглериниң кижилгези-биле тус черде «брат стар-85» дээр шериг өөредилгелери херечилеп ту-рар.

Амманга хүлээл алдынган болгаш Вашингтонга чүдүлгү

ЧИҢГИНЕ ДИРЕКТОРНУҢ ЧУГААЗЫ

ДЖАКАРТА. [СЭТА]. Өөре-диге, өртөм болгаш культура айтырлыгында талазы-биле КНО-нуң организастыг (ЮНЕСКО) делегейниң чаа информация чүрүмүн тургузар талазы-биле хөгжүп орап чурт-тарга бугу таламдыг деткимче-ни көргүзүп келген болгаш моон соңгаарда көргүзөр апар деп, ЮНЕСКО-нуң чин-гине директору Амаду Махтар М'боу чугаалаан. Информация болгаш харылаа херексел-дириниң талазы-биле специали-терин белеткээр төштүн Джа-карта хоорайга ажилдыш-кынында ол киришкен. Ук

«ХИРОСИМА КАТАПТАВАС УЖУРАЛГ!»

We wish you,
And children
And fellow human beings of the world
To know
What happened
That day
As seen by the eyes of this child.

XX вектең эңне карына-дошкун болгаш ужу-утка көк халаттарының бирээзин кат-тап болдурбазыне деле-гейниң улустарын кыйгырып, Хиросиманың килеңиң болгаш кичээлдерин турар коңгазы 40 чыл дагжап келген. Эгитимис эрткен чылдарда, Японияны болгаш АКШ-тың реаксылыг

ТУСКАЙ КОМИТЕТ НЕГЭЭН

НЬЮ-ЙОРК. Колонна болгаш хамаарылыг девицээр-лерге колониялыг өзү-чу-румунуң шериг талазы-би-

ле бугу ажил-чорудулганын соксадирин, оларда бугу ше-риг базаларын дон-доран ууттарың деколонизация та-

лазы-биле КНО-нуң тускый ко-митет негези. [СЭТА].

ДУЗАЛА АЖЫЛАГЫЙЫНГА А Ж Ы К Т Ы Г

Бистиң нинтилевиштин амыдыралында багай чачыл — аргалаашкында уугу дем-селди чарлаанында бээр ийе ажи-г үз эртен. Бо талазы-биле эвээш эвас ажилдар кылдынган дээрзин. Тес-Хем районун чыгарып безин көрүп болур. Кайы-хыяны чок арага көрүп, хой-интиг чөргө-гө ээрик чорур кижилер кө-

зүлбестээн. Аргалаар чорукту каары — кижиниң бодунга-даа, нинти-лелге-даа ажи-гтыг. Ээртир суксунга хандышылдыг чо-раан кижилер ол багай чачыл-дан адырылган соонда, эс-септи-дөа сөдүп алыр, ажил-агыйы-дөа мактадыр, ажи-те-лүг-дөа үнөлдүг бээр бол-гай.

Бистиң аравыста кижиги бүр-зүнне аравалан чорур дээр болза, таарышпас. Күрүнениң, хой-интигин ажилын бодунуң шыдаар шаа-биле кылып, эш-өөрүге хундуктедиг, өг-бүлө-хизиге үлгөрдүг кижилер база хой. Ындыларын кичээге Тес-Хем районунда Санчат Болат-оол, Маня-Хая Тымур-Хая, аңгы-аңгы чөргөдө

ажылчы Ондар Юсупек бол-гаш өскөлөр-дөа кирер. Олар чүгө хамаарышпас ажилыга эки дитип турар эвас, өг-бү-лезинге база хундуктедиг ки-жилер болур. Арага сунду-чок кижилерин бажын-балга-ды безин ары-сылып болур, дузалал ажил-агыйын хөгжү-дүр турар. Устунда адаанын эштер инек, хөвөн, бода, тоо-

ХОСТУГ УЕНИ ЧӨП АЖЫГЛААР

Арагалаашкыны болгаш ал-кологияны ууткаар айттыр-чкын-биле тургустунуп турда, күш-ажыл кижизиниң хостуг үезин чөп ажилгаар дугайында айттыр онза чугула бооп турар. Партия, чазактың шип-тирлеринде кижилерин хостуг үезин шын организаста-арың чугулазын айтп, угав-бодал байдал, күш-ламыр сайзырадыр эргелек чугула чүдүлдөр-биле оларны ханды-

рамын чугулап демдегелзэн болгай. Бистиң «Нарын» со-ва-хоста бо талазы-биле кандыг ажилдар чоруп турарын кө-рөзү.

Арагалаашкыны болгаш ал-кологияны уугу партия, ча-зактың доктвалын совохоту ажил-чиликтерин бүрүн-биле деткэн. Көдөз Совет ол тала-

зы-биле тускый комиссияны тургузуп алган чедикшиниң ажилдап турар-даа болза, ажилчы чоңунуң хостуг үезин чөп ажилгаар дугайында ай-тырыг тургустунмай турары элентиг. Совохоту уугу, аны-жак чоң кезээлдерге чүгө ки-но көөрү-биле кызыгаралты-нып турар. Суббота, уугу-хун-

хоойлу-дүрүмгө, кижизиди-геге канчап-даа таарышпас. Хостуг үени чөп ажилгаар талазы-биле айтырлыгы чугу-лап көөрү, мөөрейлиг мөл-чүкү оюнуларны когу-биле ууттарың совохоту уугу-туктарында, көдөз Совет куус-комунда, хой-интиг органи-зацияларында негеттинип ту-рар.

Эрзин район.

К. КАВАА.

ШИИТПРЛИГ УДУРЛАНЫШКЫН

КАБУЛ. ГФР-ниң Афгани-станда херектерине түр бү-зүрттирген кижини Афгани-стан Демократтыг Республи-каның даштыкы херектер жи-

нистерствозунга келдиргеш, демократтыг Афганистаның иштики херектерине Боннук холгаарлашкыныга холбаш-тыр шиптирлиг уду-рла-

нышкыны аңаа меддегелди. ГФР-ниң Афганистанга уугу өжөзүниң хөдөлүшкындары-ге хамаарыштыр элзэн каш сагындырылган турбуже, ын-дыг хөдөлүшкындар чүгө соксаваан эвас, харын-да күштөли берген деп айткан.

ГФР-ниң Афганистанга уугу өжөзүниң хөдөлүшкындары-ге хамаарыштыр элзэн каш сагындырылган турбуже, ын-дыг хөдөлүшкындар чүгө соксаваан эвас, харын-да күштөли берген деп айткан.

ГФР-ниң Афганистанга уугу өжөзүниң хөдөлүшкындары-ге хамаарыштыр элзэн каш сагындырылган турбуже, ын-дыг хөдөлүшкындар чүгө соксаваан эвас, харын-да күштөли берген деп айткан.

ГФР-ниң Афганистанга уугу өжөзүниң хөдөлүшкындары-ге хамаарыштыр элзэн каш сагындырылган турбуже, ын-дыг хөдөлүшкындар чүгө соксаваан эвас, харын-да күштөли берген деп айткан.

